

- Slik lærte jeg å snakke fulani

Frode Brügger Sætre forsøkte på skolebenken å lære språket til folket han skulle nå med evangeliet. Det viste seg vanskeligere enn han hadde trodd. Løsningen ble å bli som et lite barn.

Tekst og foto: Steinar Kristiansen

- I begynnelsen hadde jeg kun en bok som jeg brukte, og prøvde å lese, studere litt grammatikk og pugge gloser ved å skrive ordene. Men det var ikke så veldig effektivt, forteller Sætre.

Fokuset hans var på fulani, et språk brukt av et seminomadisk folkeslag spredt utover store deler av Vest-Afrika (se faktaboks). Utgangspunktet for Sætres arbeid var Mali. Senere har han, på grunn av jihadisters herjinger i Mali, flyttet til Elfenbenskysten. Hans innfødte fulani-medhjelper snakket morsmålet sitt klart og tydelig, men hadde ikke studert sitt eget språk. Dermed ble det vanskelig å få en strukturert og pedagogisk tilnærming til undervisningen. Nordmannen gikk likevel på med godt mot, men fremgangen var liten. Han gjorde også forsøk med opphold i en fast landsby over to-tre dager. Formålet var å øve på det han hadde lært og bli bombardert med språket, men det føltes utmattende og var lite effektivt.

- Hver gang jeg gikk ut og skulle forsøke å snakke med folk, så forstod jeg ikke hva de sa. Eller det var vanskelig å gjenkjenne de ordene jeg hadde pugget skriftlig.

Vendepunktet kom da han gjennom et kurs ble kjent med en språklæringsmetode utviklet av lingvisten Greg Thompson og hans kone. Metoden, kjent som Growing Participator Approach (GPA), bygger på å ta alle sansene i bruk og lære språk gjennom aktiv deltakelse i hverdagen, blant annet ved å knytte ord til konkrete ting man ser og kan ta på, og derfra bygge videre.

- Da plutselig hører du språket og forstår det som blir sagt, fordi du ser det. Det er en veldig effektiv måte å lære språk på. Og mye gøyere enn klasseromsundervisning, forteller en engasjert vestlending.

Han beskriver prosessen som å bli som et lite barn igjen. Han kunne verken uttrykke det han ønsket eller forklare det han så. Men ved å erkjenne dette, og ta små skritt om gangen fant han en vei til læring og mestring.

Sætre var målrettet i språkutviklingen sin og skrev ned eller spilte inn alt han lærte. Når han var alene om ettermiddagene lyttet han til opptakene og repeterte notatene fra tidligere på dagen.

Metoden var ingen «quick fix». Frode måtte praktisere tålmodighet og systematikk, og han gikk fra å «studere språket» til å «leve språket i hverdagslivet».

Etter hvert som vokabularet ble utvidet, gikk han over til barnebøker. Frode pekte på bilder og tegninger og ba medhjelperen beskrive det. Nye ord ble uttalt, pugget og forstått. Deretter ba han fulanivenninnen om å fortelle historien – først side for side, og deretter sammenhengende fra begynnelsen til slutt. Til slutt gjenga medhjelperen historien med egne ord.

- Da fikk jeg nytt vokabular igjen, og ble vant til å høre enkeltord og setninger satt sammen til en helhet, forteller Frode om den velfungerende metoden.

Sætre beskriver likevel en tidkrevende prosess med å lære et språk som skiller seg fra det norske. Han peker på at språk speiler kultur. Fulanifolket er tett knyttet til kvegdrift. Det gjenspeiler seg i et språk som er detaljrikt og presist når det kommer til kyr. Med få ord kan de nøyaktig beskrive hvilket dyr man tenker på i en større flokk, basert på farge, mønster, horn og så videre.

- Det er et veldig vakkert språk, men det tok tid å lære, sier han ettertenksomt.

Innsatsen kostet, men har gitt resultater.

- Jeg kan nå ha gode samtaler med folk, også ganske dype, men jeg snakker ikke flytende fulani. Fortsatt hender det at når andre snakker seg imellom raskt på fulani om noe jeg ikke kan så mye om, så får jeg det ikke med meg.

Han mener selv han fungerer godt i det daglige, men at enda mer systematisk arbeid må til for å bli bedre. I metoden Sætre praktiserer, deles det inn i seks nivåer, hvor man på nivå fem snakker flytende. Selv vurderer han sine fulaniferdigheter til nivå fire.

- Dersom jeg skal fortsette å lære må jeg bare være mer disiplinert og strukturert, og ha språksesjoner hver uke der jeg jobber for å lære det jeg ikke kan, avslutter Frode.

Språksamtalet fant sted rundt et frokostbord i Waninou vest i Elfenbenskysten. Til frokost ble det servert havregryn og hirse med melk. Misjonærens fulanihjelper ble først ferdig, reiste seg og gikk. I fulanikulturen anses det som dårlig kutyme å bli sittende når man er ferdig med å spise. Det er uhøflig å bli sittende å se på andre som spiser. Nils Endre Eikeland (t.v.) var på besøk hos Frode Brügger Sætre denne dagen. I midten sitter Sætres medhjelper «Seydou», omtalt i forrige utgave av Misjonstidende. Han er anonymisert av hensyn til sensitiviteten i arbeidet med evangelisering av fulanimuslimer.

Fakta: Fulani-språket

- **Språkfamilie:** Niger-kongo
- **Brukere:** Anslag på opptil 50 millioner
- **Utbredelse:** Det mest geografisk utbredte språket i Afrika sør for Sahara, foruten arabisk
- **Geografi:** Snakkes sammenhengende fra Senegal og Guinea i vest til Kamerun, Tsjad og Sudan i øst – på tvers av rundt 20 land
- **Folkegruppe:** Fulanifolket, et seminomadisk kvegfolk
- **Språk og kultur:** Språket har et svært rikt og presist vokabular knyttet til kyr og kvegdrift. Tradisjonelt et muntlig språk med flere dialekter; skriftspråk utviklet gjennom misjon og europeisk påvirkning.
- **Språkstruktur (eksempler):**
 - Mangler preposisjoner slik vi kjenner dem på norsk
 - Benytter **infiks** – språklige elementer som settes inn midt i ordet for å endre eller presisere betydningen
 - Substantiv deles ikke inn i hankjønn og hunkjønn
- **Lånord:** Flere franske lånord brukes for ting som ikke tradisjonelt har vært del av fulanikulturen, som *tabal* (bord)
- **Sammenligning:** Swahili har flere brukere totalt, men er geografisk mer konsentrert i Øst- og Sentral-Afrika